

Prof. dr hab. Jerzy Sterczyński
Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina
w Warszawie
Dziedzina : sztuki muzyczne
Dyscyplina : instrumentalistyka

Recenzja pracy doktorskiej **mgr Xueer Su**

Zleceniodawca recenzji

Zlecenie podjęte na podstawie art.190 ust.2 ustawy z dnia 20 lipca 2018r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. Z 2021r. Poz 478 z późn. zm.), w zw. Z art. 179 ust.1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku *Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* – decyzja Rady Dyscypliny Artystycznej Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku o powierzeniu mojej osobie roli recenzenta rozprawy doktorskiej w postępowaniu doktorskim Pani mgr Xueer Sun. (pismo z dnia 02.01.2023, sygnowane elektronicznym podpisem Wiceprzewodniczącej RDA AM w Gdańsku, dr hab. Moniki Karwaszewskiej).

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska Pani Xueer Sun „Inspiracje kulturą chińską w zachodniej literaturze fortepianowej i kameralnej” składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na płycie CD oraz jego opisu stanowiących łącznie pracę pod wspomnianym tytułem. Zwyczajowo jako pierwsze ocenie podlega dzieło artystyczne, a potem jego opis. W przypadku pracy doktorskiej Pani Sun część opisowa pełni rolę wprowadzającą i ułatwiającą percepcję dzieła artystycznego. A to ze względu na podjęty temat i wybór nagranych utworów.

Ocena opisu dzieła artystycznego

Mimo postępującego procesu globalizacji nasze pojęcie o kulturze Wschodu i wzajemnych przenikaniach kultur i ich wzajemnych relacjach jest w dalszym ciągu bardzo ogólne i niezbyt głębokie, wręcz powierzchowne. Pierwszy rozdział opisu to syntetyczne przedstawienie bogatej kultury chińskiej z całą jej specyfiką – od pisma, głównych nurtów ideologicznych i kultury materialnej po instrumenty muzyczne, taniec, malarstwo. Przedstawia też w jaki sposób Europa zaczęła poznawać kulturę Chin i choć trochę ją rozumieć i wykorzystywać jej elementy. Rozdział drugi poświęcony jest wpływowi kultury chińskiej na zachodnią literaturę muzyczną XX wieku. Ta część dysertacji pokazuje różnorodność inspiracji i sposób ich czerpania przez kompozytorów europejskich i amerykańskich. Kolejny rozdział to ogólna analiza nagranych utworów i sugestie interpretacyjne. Całość zamyka podsumowanie.

Rozprawa doktorska napisana jest ciekawie. Nie jest zbyt obszerna, ale skondensowana, treściwa, zawierająca interesujące przemyślenia Autorki. Dotyczą one kompozycji powstałych w XX wieku- fortepianowych oraz kameralnych z udziałem fortepianu. A więc twórczości powstałej po pierwszym okresie zachwyty kulturą Państwa Środka, kiedy to stosowana przez kompozytorów skala pentatoniczna miała pokazać chiński charakter muzyki, a w rzeczywistości była ogólnie pojętą orientalnością i egzotyką. Doktorantka takie podejście uważa za powierzchowne. XX wiek przyniósł głębsze spojrzenie na kulturę chińską. Wpływy chińskie w literaturze muzycznej „zachodu” Autorka dzieli na te, które pozostają pod wpływem chińskiej kultury w zakresie historyczno-filozoficznym, ideologicznym i myślowym, na te, których inspiracją jest architektura, malarstwo, muzyka oraz na te, które powstały pod wpływem języka i pisma chińskiego. Nasuwa się nieodparte wrażenie, że w swojej pracy pokazuje, jak trudno jest pokonać bariery kulturowe i pewne stereotypy myślenia o ich odmiennościach.

W dokonanej analizie nagranych utworów najcenniejsze jest wskazanie źródeł inspiracji ich powstania, odniesienie do kultury chińskiej i sposób jej transformacji.

Interesujący jest także dobór nagranych kompozycji, które Pani Su analizuje. Z pokorą recenzent przyznaje, że jest to obszar mu nieznany. W tym też upatruję ważkość pracy doktorskiej Pani Su. Podjęty temat niejako zmusza czytającego do głębszej refleksji nad jego meritum oraz do bliższego poznania sylwetek i twórczości kompozytorów wspomnianych w tekście, ze szczególnym uwzględnieniem tych, których utwory zostały nagrane.

Opis dzieła posiada dwie wersje językowe – polską i angielską. Recenzja opiera się na tej polskojęzycznej. Pojawiają się w niej pewne niezgrabności językowe i stylistyczne. Nie zmienia to faktu, że treść jest czytelna i interesująca.

Bibliografia jest obszerna, a wskazane źródła dowodzą rzetelnego stosunku Doktorantki do podjętego problemu.

Wartość samej dysertacji podnosi spis utworów powstałych pod wpływem chińskim w zachodnim świecie muzycznym.

Ocena dzieła artystycznego

Dzieło artystyczne to nagranie na płycie CD, na którym znalazły się następujące utwory:

Aleksander Czeriepnin – Five Concert Studies op.52

1. Shadow Play
2. The lute
3. Homage to China
4. Punch and Judy
5. Chant

Abram Chasins

1. A Shanghai Tragedy
2. Flirtation in Chinese Garden
3. Rush Hour in Hongkong

Morton Gould

1. The Great Wall
2. Fable
3. China Blue
4. Puppets
5. Slow Dance – Lotus
6. China Chips

Aleksandr Czeriepnin – Seven Songs on Chinese Poems op.71

1. Song of Contentment
2. The Answer the Merchants
3. The Robe of Golden Brocade
4. Traveling Song
5. Awakening of Spring
6. My Sister Hong Tsai
7. Drinking Song

Dobór utworów prezentowanych jako dzieło artystyczne w przewodzie doktorskim znakomicie współgra z opisem tegoż dzieła. Nagrane kompozycje są bardzo różnorodne i wymagają bardzo wszechstronnego podejścia do faktury, dźwięku, artykulacji, wszystkich elementów pianistyki.

Sztuka pianistyczna to dla mnie podstawowe kryterium oceny pracy doktorskiej. To dzięki profesjonalnemu podejściu jesteśmy w stanie przekazywać nasze doświadczenia uczniom, studentom. A wszak doktorat umożliwia zajęcie miejsca w strukturach uczelnianych i formowanie kolejnych pokoleń artystów.

Oceniając dzieło artystyczne należy pamiętać, że jest ono dostępne tylko jako nagranie. A nagranie obarczone jest wieloma wymaganiami. Przede wszystkim jest to wymóg czystości i nieskazitelności. To z kolei może zablokować wyobraźnię i swobodę wykonawcy

Jak więc Pani Xuer Sun wybrnęła z tej sytuacji? Ocenianie wykonania wiąże się zwykle ze znajomością utworów i odniesieniem (podświadomym) do tradycji wykonawczej. W tym przypadku jedynym źródłem informacji były załączone do dokumentacji nuty. Tak więc recenzent został postawiony w sytuacji podobnej do wykonawcy- odkrywania tekstu pozostawionego przez kompozytora.

Pierwsze wrażenie jakie nasuwa się po wysłuchaniu nagrania Pani Sun, to kompetencja.

Artystka dobrze panuje nad instrumentem, a w interpretacji stara się realizować kompozytorski zapis. W pierwszej etiudzie Czerepnina dbałość o nienaganne i czyste wykonanie powoduje pewną ociążałość wykonania, zachwiania pulsu. W czwartej zaś brakuje legato i dłuższej frazy, być może dłuższej pedalizacji. Inaczej pianistka prezentuje się w utworach Chasinsa. Jest bardziej kreatywna i zdolna do przekazywania ekspresyjnej strony utworów. Tak samo więcej swobody wykonawczej znajdziemy w interpretacji utworów Mortona Goulda. W Great Wall można było lepiej oddać charakter bluesa, z jego swobodą, mimo dynamiki pp. Generalizując- pianistka lepiej czuje się w bardzo charakterystycznych utworach, szybkich tempach. Pewien problem stanowi legato, cantabile. A także dłuższe frazowanie. Interpretowana przez nią muzyka często jest podzielona na małe fragmenty. Traci na tym narracja. Zamiast zdań mamy pojedyncze słowa lub sylaby. Myślę, że może to być pochodną stresowej sytuacji, w której nigdy wcześniej pani Sun się nie znalazła, czyli w czasie nagrania. W zarejestrowanych pieśniach (wraz z sopranistką Zofią Kotlicką – Wiesztordt) Xueer Sun pokazuje się jako wrażliwa kameralistka współtworząc, a nie tylko podporządkowując się solistce. Partię fortepianu traktuje jako instrumentalne wypełnienie, tworzy nastrój charakterystyczny dla poszczególnych pieśni. Duża w tym zasługa śpiewaczki, która ze zrozumieniem i swobodą porusza się w odmiennym ekspresyjnie obszarze. Podsumowując – w nagraniu Pani Xueer Sun objawia się jako profesjonalna pianistka dbająca o realizację zapisanego tekstu. Wartością dodaną są momenty, w których uwalnia swoją kreatywność i wyobraźnię muzyczną. A jest ich w nagraniu sporo.

KONKLUZJA

Pani Xueer Sun przedstawiła do oceny pracę doktorską „Inspiracje kulturą chińską w zachodniej literaturze fortepianowej XX wieku”. Wybór tematu uważam za interesujący i wypełniający istniejącą lukę w myśleniu o przenikaniu się kultur – chińskiej i szeroko pojętej zachodniej. Dzieło artystyczne i jego opis stanowią całość – jedno dopełnia drugie. Przystawione dzieło artystyczne jest kompetentne i profesjonalne, zaś jego opis za istotny w kulturowym tyglu, jakim jest współczesny świat. Dla wielu może stanowić punkt wyjścia do dalszych przemyśleń i odkrywania nowego repertuaru związanego z tematem pracy. Dlatego też uważam, że praca doktorska mgr Xueer Su stanowi oryginalne osiągnięcie artystyczne i niewątpliwie przyczynia się do rozwoju dyscypliny artystycznej-instrumentalistyki i spełnia wymagania art. 187 ust.1 i 2 ustawy *prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* stawiane kandydatom do stopnia doktora sztuki.

Pracę doktorską Pani Xueer Su przyjmuję.

